

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

Νίκου Α. Βέη.—Τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Γεωργίου Αἰνιᾶνος περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Νίκου Α. Βέη καὶ Ἰωάννου Α. Θωμοπούλου.—Ρήγα Βελεστινλῆ-Φεραίου, Τὸ «Σχολεῖον τῶν ντελικάτων ἔραστῶν» καὶ τὸ γαλλικὸν αὐτοῦ πρότυπον*.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

Χρήστου Μαλιτζέζου.—Επίδρασις τῆς ἐφεδρίνης καὶ τῆς κοκαΐνης ἐπὶ τῆς ἀθροιστικῆς ἰκανότητος τοῦ ἰριδοδιασταλτικοῦ συστήματος.

ΙΧΘΥΟΛΟΓΙΑ.—Ἐν νέον εἶδος Ξιφίου, *Xiphias thermaicus n. sp.* ὑπὸ *Χρ. Σερμπέτη*¹. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Κωνστ. Ζέγγελη.

Τοῦ γένους *Xiphias* ὁ μοναδικὸς γνωστὸς μέχρι σήμερον ἀντιπρόσωπος εἶναι τὸ εἶδος *Xiphias gladius* Lin., ἰχθὺς μεγάλων διαστάσεων, ὅστις ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἰδιαιτέρου συστήματος ἀλειείας.

Τὰ νεαρὰ ἄτομα τοῦ εἴδους τούτου παρουσιάζουν, ὡς εἶναι παραδεκτόν, σωματικὰ χαρακτηριστικὰ ἐν μέρει οὐσιωδῶς διάφορα ἀπὸ τὰ τῶν ἡλικιωμένων. Οὕτως, ὡς ἀναφέρεται, εἰς τὰ νεαρὰ ὑπάρχουν κατ' ἀρχὰς ἐν μακρὸν ραχιαῖον πτερύγιον καὶ ἐν μακρὸν ἑδρικόν. Ἀργότερον ὅμως εἰς ἕκαστον τούτων ἐξαφανίζεται ἐν μεσαῖον τμημα καὶ δημιουργοῦνται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύο πτερύγια, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐμπρόσθιον (τμημα) εἶναι μεγαλύτερον.

Τὰ λέπια ἀπαντώμενα εἰς τὸ νεαρὸν ἄτομον ἐξαφανίζονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ τὸ δέρμα εἶναι γυμνὸν εἰς τὰ ἡλικιωμένα ἄτομα.

Τὰ ὀσῆ τῆς κεφαλῆς εἰς τὰ πολὺ νεαρὰ ἄτομα φέρουν ἀκάνθας μακρὰς καὶ ἰσχυρὰς ἐστραμμένas πρὸς τὰ ὀπίσω, αἵτινες ἐλλείπουν τελείως ἀπὸ τὰ ἡλικιωμένα (Plehn).

Τὸ δέρμα εἶναι λεῖτον εἰς τὰ ὄριμα, ἐνῶ καλύπτεται ἀπὸ μικρὰ ἐξογκώματα εἰς τὰ νεαρὰ ἄτομα (Brehm).

Ἐπὶ τῆς ἄνω σιαγόνης καὶ τοῦ οὐρανίσκου εὐρίσκονται σειραὶ πολὺ μικρῶν ὀδόντων, ἐνῶ τὸ ξίφος τῶν ἡλικιωμένων στερεῖται ὀδόντων.

Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ μήκους τῆς ἄνω καὶ τῆς κάτω σιαγόνης αὐξάνει μετὴν ἡλικίαν.

* Θὰ δημοσιευθῆ εἰς τὴν σειρὰν τῶν Πραγματειῶν.

¹ Ἀνεκοινώθη τὴν 18 Νοεμβρίου 1943.

Τὸ οὐραῖον περυγίον εἶναι διχαλωτὸν εἰς τὴν μικρὰν ἡλικίαν, ἐνῶ τῶν ἡλικιωμένων ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἡμισέληνον.

Τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῶν περυγίων ποικίλλουν ἀναλόγως τῆς ἡλικίας ἐντὸς τόσον μεγάλων ὁρίων, ὥστε εἶναι δύσκολον νὰ διακρίνη τις τὰ εἶδη (Brehm).

Ὁ γνωστὸς ἐρευνητὴς καθηγητὴς L. Sanzo (Messina) καλλιεργήσας ὄριμα ῥὰ τοῦ ἐν λόγῳ εἶδους κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ ἐν ζωῇ καὶ νὰ παρατηρήσῃ τὸ νεαρῶτατον ἄτομον τοῦ *Xiphias gladius* μέχρι τῆς 13ης ἡμέρας, ὅτε τοῦτο εἶχε μῆκος 5,56 χιλιοστῶν μ. χωρὶς ἀκόμη νὰ φέρῃ τὴν χαρακτηριστικὴν ἐπιμήκυνσιν τῆς ἄνω σιαγόνος (L. Sanzo 1930).

Συγχρόνως ὁ ἴδιος ἐρευνητὴς ἀναφέρει, ὅτι εἰς τὸ στενὸν τῆς Μεσσηνίας ἠλίευσε νεαρῶτατον ἄτομον Ξιφίου ὀλικοῦ μήκους 13,24 χιλιοστμ. μὲ μορφὴν ὀρίμου ἀτόμου. Τὸ ἄτομον τοῦτο φέρει καὶ σειρὰς ἐπιμήκεις δερμικῶν ἀκανθῶν,

Xiphias thermaicus.

αἵτινες παραμένουν κατὰ τὴν νεανικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐξαφανίζονται, ὡς ὑποθέτει, εἰς τὸ ὄριμον ἄτομον.

Ἐπὶ πλέον ὁ καθηγητὴς L. Sanzo κατώρθωσε νὰ ἀλιεύσῃ (15 Ἰουλίου) ἄλλο νεαρῶτατον ἄτομον Ξιφίου μήκους 6,40 χιλιοστμ., τὸ ὁποῖον ἔφερε τὸ ξίφος μήκους ἄνω τοῦ 1 χιλιοστμ. καὶ ἔστερεῖτο τῶν ἀκανθῶν τοῦ δέρματος. Τὸ σῶμα τοῦ τελευταίου τούτου ἀτόμου, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ὅτι τὸ μῆκος τοῦ ξίφους εἶναι μεγαλύτερον τοῦ 1 χιλιοστμ., θὰ εἶναι κατὰ τι βραχύτερον τῶν 5,40 χιλιοστμ., πρῶγμα πὸν ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὸ ἄτομον τῶν 5,56 χιλιοστμ. τὸ ληφθὲν ἐκ τῆς τεχνητῆς καλλιεργείας, τὸ ὁποῖον στερεῖται τοῦ χαρακτηριστικοῦ ξίφους. Τὴν ἀντίθεσιν αὐτὴν ὁ καθηγητὴς L. Sanzo ἀποδίδει εἰς βράχυνσιν τοῦ σώματος τοῦ Ξιφίου κατὰ τὴν τελικὴν διαμόρφωσιν τῶν διαφόρων μελῶν μετὰ τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ σάκκου.

Κατόπιν τούτων δὲν ἐξεπλάγην, ὅτε τὸν Αὐγούστου τοῦ 1941 κατὰ τὴν διάρκειαν ἀλιείας μὲ Γριγρὶ ἐκτὸς τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου ἠλίευσα, μετὰ ἑκατοντάδων ὀκάδων σαρδελλῶν, δύο μικρὰ ἄτομα Ξιφίου, ὀλικοῦ μήκους 0,30 μ. τοῦ ἑνὸς καὶ 0,23 μ. τοῦ δευτέρου, τὰ ὁποῖα μορφολογικῶς διέφερον μεγάλως ἀπὸ τὸν τοπι-

κόν Ξιφίαν (*Xiphias gladius*). Κατ' ἀρχὴν τὰ ἐθεώρησα ὡς νεαρὰ ἄτομα ἐκείνου τοῦ εἴδους. Ὅταν ὅμως εἰς τὸ πρόχειρον ἐργαστήριόν μου ἐξήτασα ἀνατομικῶς τὸ μεγαλύτερον τῶν δύο ἀτόμων, εὔρον τὰς φοιήκας τούτου διωγκωμένας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καλύπτουν τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς κοιλιακῆς κοιλότητος, τὰ δὲ φάρια διεκρίνοντο διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ.

Πρόκειται ἐπομένως περὶ ἰχθύος ὠρίμου καὶ ὄχι περὶ νεαρᾶς ἀσχηματίστου μορφῆς τοῦ *Xiphias gladius*, ὡς ἀναφέρει ὁ A. Griffini.

Πολὺ ἀργότερον εἰς τὴν ἰχθυαγορὰν τῶν Ἀθηνῶν εἶδον καὶ τρίτον ἄτομον, μήκους 0,80 μ. βάρους 3 χιλιογρ., φέρον τὰ αὐτὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα μὲ τὰ τῶν προηγουμένων δύο, τὰ ὁποῖα, ὡς ἐλέχθη, διαφέρουν σημαντικῶς ἀπὸ τὰ γνωρίσματα τοῦ *Xiphias gladius*, ὅστις ἀπαντᾷ λίαν συχνὰ εἰς τὴν ἰχθυαγορὰν τῆς πρωτευούσης.

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν γνωρισμάτων τῶν ἰχθύων τούτων¹ κατέληξα εἰς τὴν γνώμην, ὅτι πρόκειται περὶ νέου εἴδους τοῦ γένους *Xiphias* τῆς οἰκογενείας *Xiphidae*, τὸ ὁποῖον ὠνόμασα *Xiphias thermaicus*, ἐκ τοῦ κόλπου ὅπου ἠλιεύθη τὸ πρῶτον.

Τὸ εἶδος τοῦτο ἔχει τὰ γενικὰ γνωρίσματα τοῦ γένους ὡς πρὸς τὴν μορφήν τοῦ σώματος καὶ τῆς κεφαλῆς. Ὁ τύπος τῶν περυγίων εἶναι ὁ αὐτὸς δηλ.:

D. 43, A. 16, C. 4-5/17/4-5, P. 16

Τὸ νέον ὅμως τοῦτο εἶδος διαφέρει ἀπὸ τὸν γνωστὸν *Xiphias gladius*² κατὰ τὰ ἐξῆς γνωρίσματα:

1. Ὁ κορμὸς εἶναι περισσότερον ἐπιμήκης. Τὸ ὕψος τοῦ σώματος εἶναι τὸ $\frac{1}{9}$ τοῦ μήκους ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ οὐραίου περυγίου μέχρι τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὄχι τὸ $\frac{1}{3}$ ὡς εἰς τὸν *Xiphias gladius*.

2. Τὸ σῶμα καλύπτεται ἀπὸ πολλὰς ἐπιμήκεις σειρὰς ἀκανθῶν ἐστραμμένων πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἐκ τῶν σειρῶν τούτων τέσσαρες, δύο πρὸς τὴν ράχιν καὶ δύο πρὸς τὴν κοιλίαν, ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἀκάνθας μεγαλύτερας, ὑαλώδεις, συνθέτους ἀπὸ 4-5 ἀκίδας κειμένας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου μετὰ τῆς σειρᾶς.

3. Ἀμφότεραι αἱ σιαγόνες εἶναι ἐφωδιασμέναι μὲ λεπτοὺς μικροὺς ὀδόντας, οἵτινες εἰς τὴν κάτω σιαγόνα ἀποτελοῦν πολλὰς σειρὰς.

¹ Λόγῳ τῶν δυσχερεῶν τῆς κρατούσης καταστάσεως δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐρευνήσω πρὸς εὔρεσιν περισσοτέρων ἀτόμων τοῦ ἰχθύος αὐτοῦ, ὅπερ εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὴν πληρεστέραν ἀνατομικὴν ἐπιβεβαίωσιν τῶν ἐκτιθεμένων.

² *Xiphias gladius* Lin. *L. Sanzo*, Faune et Flore de la Méditerranée. Comm. Inst. p. l'Exploration scientifique de la Mer Méditerranée Inst. Oceanogr. Paris.

4. Τὸ ραχιαῖον πτερύγιον ἀρχόμενον ἄνω τῆς βραγχιακῆς σχισμῆς βαίνει διαρκῶς ὑψούμενον μέχρι διπλασιασμοῦ σχεδόν, μετὰ δὲ τὸ μέσον τοῦ ὄλου μήκους του κατέρχεται βαθμηδὸν καὶ περατοῦται ὀλίγον πρὸ τοῦ οὐραίου πτερυγίου. Ἐνῶ τοῦναντίον εἰς τὸν *Xiphias gladius* μετὰ τὰς πρώτας ὑψηλὰς ἀκτῖνας τὸ ὕψος καταπίπτει ἀποτόμως μέχρι ὀλίγων ἀκτίνων πρὸ τοῦ πέρατος, αἵτινες ὑψοῦνται.

5. Τὸ οὐραῖον πτερύγιον εἶναι χαρακτηριστικῶς διχαλωτὸν καὶ ὄχι ἡμισεληνοειδὲς ὡς εἰς τὸν *Xiphias gladius* Lin.

6. Ἡ τρόπις τῆς οὐρᾶς ἐλλείπει τελείως.

7. Γεννητικῶς ὠριμάζει μετὰ τὸ τέλος Αὐγούστου, ἐνῶ ὡς περίοδος γεννητικῆς ὠριμότητος τοῦ *Xiphias gladius* εἶναι ἀπὸ μέσων Ἰουνίου μέχρι τέλους Ἰουλίου.

8. Ἄτομον μήκους 0,30 μ. εὐρέθῃ ὠριμον, πρᾶγμα ὅπερ ἀποκλείεται διὰ τὸν γιγαντιαῖον *Xiphias gladius* Lin.

9. Ἡ πλευρικὴ γραμμὴ δὲν διακρίνεται, ἐνῶ εἰς τὸν *Xiphias gladius* εἶναι εὐδιάκριτος ἐκ τῶν μελανῶν στιγμάτων τῆς.

Ἡ ὑπαρξίς τοῦ νέου τούτου εἴδους ἐξηγεῖ πληρέστερον τὰς διαφοράς, αἵτινες ἀπαντῶνται εἰς τὰ μικρὰ ἄτομα τοῦ γένους καὶ αἱ ὅποια ἀπεδίδοντο εἰς τὴν νεαρὰν ἡλικίαν, καθὼς ἐπίσης ἐξηγεῖ καὶ τὴν ἀντίθεσιν, ἣτις ἀνεφάνη εἰς τὰς ἀναφερθεῖσας ἐρεῦνας τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ L. Sanzo.

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Ι Σ

L'autore descrive una specie nuova del genere *Xiphias* il *Xiphias thermaicus*, di dimensione molto minori che il primo, e con caratteri somatici molto differenri dal *Xiphias* tipico. Come differenziale principale si considera il fatto che un dei due esemplari, pescati nel golfo Thermaicus durante la pesca di sardelle colla lampara, di lunghezza totale 0,30 m. si e trovato cogli ovari maturi.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- BREHM A. E. Les Poissons et les Crustacès. Bailliere et Fils Paris.
 BREHMS. Tierleben. Die Fische. Bibliografisches Institut Leipzig-Wien 1914.
 GRIFFINI A. Ithialogia Italiana. Stoepli Milano 1903.
 GRIFFINI A. I pesci, gli Anfibi, i Rettili Dotath-Genova 1911.
 BANNATERRE. Ichtyologie 1788.
 TORTOUESE E. Elenco pei pesci italaliani con annotazioni sistematiche. Bollettino di Pesca eu. II 1935, Roma.

- PLEHN M. I pesci del Mare e delle acque interne Stoepli. Milano 1909.
- SANZO L. *Xiphias gladius* Lin. Faune et Flore de la Méditerranée. Comm. Int. p. l'exploration scientifique de la Mer Méditerranée Institut. Oceanographique, Paris.
- SANZO L. Giovanissimo stadio larvale di Xipl. gl. di m.m. 6.4. Reg. Com. Tal. Italiano Mem. CLXX.
- SANZO L. Uova e larve di Pesce spada. Rivista mensile di Pesca e Idrobiologia n. 7.9, 1910.
- SANZO L. Uova e larva di X. gl. Reg. Com. Tal. Italiano Mem. LXXIX.
- VATOVA A. Compendio della Flora e Fauna del Mare Adriatico presso Rovigno. Reg. Com. Tal. Italiano Men. CXLIII, 1928.